

Ψηφιακός Ηρόδοτος II: συνοπτική Παρουσίαση αποτελεσμάτων έργου

Από τη Φοίβια Σάββα, Υπεύθυνη Έργου (28/01/2019)

Σας καλωσορίζω κι εγώ με την σειρά μου και σας ευχαριστώ για την εδώ παρουσία σας. Για το Έργο μας δεν θα μιλήσω σήμερα εγώ. Θα δώσω τον λόγο σε αυτούς στους οποίους απευθύνετο όταν ξεκινούσαμε:

- *Μπράβο παιδιά, συγχαρητήρια! Σας ευχαριστούμε όπως και η σύγχρονη κυπριακή ιστορία που την διασώσατε! Μπράβο ξανά!*
- *Γράφετε Ιστορία, Χίλια Εύγε!!*
- *ΑΝΕΚΤΙΜΗΤΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΜΠΡΑΒΟ ΣΑΣ!!!!!!!!!!*
- *Μπράβο! Συγχαρητήρια!*
- *Σημαντική και αξιόπιστη πηγή αρχειακού υλικού.*
- *Γεια σας από τις Βρυξέλλες. Ήθελα να σας πω ότι πέρασα τις τελευταίες δυόμιση ώρες εντυπωσιασμένος πάνω στον Ψηφιακό Ηρόδοτο. Συγχαρητήρια κάνετε εξαιρετική δουλειά. Το χάρηκα πάρα πολύ και είμαι σίγουρος ότι θα περάσω πολύ χρόνο στο μέλλον στα αρχεία σας.*
- *Η Ιστορία, με την βοήθεια του Ψηφιακού Ηρόδοτου, είναι πλέον πιο πλούσια*
- *Ένα μεγάλο ρισκπέκτ σε όλους όσοι συνέβαλαν στο να έχουμε αυτό το σπουδαίο υλικό στις οθόνες μας*

Τα σχόλια που βλέπετε αποτελούν ελάχιστο μόνο δείγμα της πρωτοφανούς απήχησης που το Έργο Ψηφιακός Ηρόδοτος II είχε στην κοινωνία των πολιτών, όχι μόνο σε Κύπρο και Ελλάδα, αλλά σε πολύ μεγαλύτερη κλίμακα, τόσο στην Ευρώπη, όσο και εκτός. Το υλικό μας είναι σήμερα προσβάσιμο, σε περισσότερες από 60 χώρες.

Επέλεξα συνειδητά να ξεκινήσω την εισήγησή μου από την παράμετρο της δυναμικής, την οποία το Έργο μας κατάφερε να αναπτύξει με την κοινωνία, επειδή ακριβώς ως ομάδα του Έργου, κατατάσσουμε τον στόχο αυτό, πρώτο στην αξιολόγηση. Θα συμφωνείτε μαζί μου ότι όσο θετικά και αν αξιολογηθεί ένα ευρωπαϊκό πρόγραμμα, η σημασία παραμένει μικρή, εάν δεν έχουν την ίδια γνώμη και οι πολίτες, στους οποίους απευθύνεται. Τα αποτελέσματα της διάχυσης του Ψηφιακού Ηρόδοτου αξιολογήθηκαν

με θετικό πρόσημο και από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και κοινωνικής Δικτύωσης, καθώς και από την Χρηματοδοτούσα Αρχή του Έργου, η οποία επέλεξε τον Ψηφιακό Ηρόδοτο ως εμβληματική Πράξη στην κατηγορία του. Ως τέτοια θα δημοσιευθεί σύντομα στην επίσημη Πλατφόρμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Δεν θα επεκταθώ περισσότερο στον τομέα των διακρίσεων του Ψηφιακού Ηρόδοτου, αφού αυτές θα αναλυθούν στο 2^ο μέρος του Συνεδρίου. Θα ολοκληρώσω την παράμετρο αυτή, λέγοντας ότι η πλατφόρμα του Έργου μας απέσπασε χρυσό βραβείο στην κατηγορία του καλύτερου μετασχηματισμού ιστότοπου.

Αξιολογήθηκε επίσης χωρίς σημαντικά ευρήματα από την Υπηρεσία Εσωτερικού Ελέγχου της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η πράξη «Ψηφιοποίηση, Προσβασιμότητα και Διάχυση Πολιτισμικού Προϊόντος», όπως είναι ο πλήρης τίτλος του Ψηφιακού Ηρόδοτου II εντάσσεται στο πλαίσιο του επιχειρησιακού προγράμματος Interreg Ελλάδα –Κύπρος 2014 -2020 και συγχρηματοδοτήθηκε από το Περιφερειακό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης της Ε.Ε κατά 85% και από εθνικούς πόρους της Ελλάδας και της Κύπρου κατά 15%. Ο συνολικός προϋπολογισμός της πράξης ξεπέρασε το ένα εκ. ευρώ, με το ποσό να κατανέμεται ως ακολούθως:

ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΡΑΞΗΣ

ΣΥΝΟΛΟ: €1.004.016,00.

- ΡΙΚ (κύριος δικαιούχος): €393.305,00
- ΓΤΠ (δικαιούχος 2): €348.719,00
- Αναπτυξιακή Εταιρεία Περιφ. Ν. Αιγαίου -ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ Α.Ε. Ν. Αιγαίου (δικαιούχος 3): €261.992,00

Βασικός στόχος του Ψ.Η ήταν η ψηφιοποίηση υλικού μοναδικής ιστορικής αξίας και σπανιότητας. Σε αυτό περιλαμβάνονταν οπτικοακουστικά, μουσικά και έντυπα ντοκουμέντα, πνευματικής ιδιοκτησίας, σε ό,τι αφορά τα πρώτα, του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου, και αρχειοθέτησης/διαχείρισης, σε ό,τι αφορά το έντυπο υλικό, του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών και της Δημόσιας Βιβλιοθήκης Ρόδου. Το πολύτιμο αυτό υλικό αφορά κυρίως κομβικής σημασίας περιόδους και γεγονότα που διαδραματίστηκαν στην Κύπρο και το Νότιο Αιγαίο (Ρόδος). Η διάσωσή του από τον κίνδυνο φθοράς, η ταξινόμηση και ασφαλής διατήρησή του, καθώς και η δυνατότητα να είναι προσβάσιμο στους πολίτες, αποτελούσαν τον κύριο στόχο των Δικαιούχων – ιδιοκτητών του, ο οποίος εκπληρώθηκε. Ο όγκος του υλικού το οποίο συντηρήθηκε και ψηφιοποιήθηκε, ανέρχεται σε ό,τι αφορά στο ΡΙΚ στις 450 ώρες ιστορικών οπτικοακουστικών αρχείων, και 50 ώρες ανέκδοτου μουσικού υλικού. Το οπτικοακουστικό υλικό καλύπτει χρονικά:

- Την περίοδο της αγγλοκρατίας και του Εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα ΕΟΚΑ (1953-1960)

- Την Περίοδο της ανακήρυξης και λειτουργίας της Κυπριακής Δημοκρατίας έως τα γεγονότα του πραξικοπήματος και της εισβολής (1960-1974)
- Και την Περίοδο μετά το θάνατο Μακαρίου (1978-1990)

Και οι τρεις χρονικές περίοδοι περιλαμβάνουν σημαντικά ιστορικά γεγονότα, όπως:

- Η Κύπρος, ως αγγλική αποικία
- Ο Αγώνας της ΕΟΚΑ
- Ανακήρυξη της Κυπριακής Δημοκρατίας και λειτουργία του Δικονοτικού Κράτους
- Δικονοτικές συγκρούσεις 1963-1967
- Περίοδος αποσταθεροποίησης και δράση της ΕΟΚΑ Β
- Θάνατος Μακαρίου (τέλος 1977), εκλογή Σπ. Κυπριανού, Γ. Βασιλείου, πολυκομματική Δημοκρατία
- Ενδοκυπριακές συνομιλίες, υποβολή διεθνών σχεδίων για Κυπριακό
- Η ανακήρυξη ψευδοκράτους το 1983

Ο χώρος του Πολιτισμού περιλαμβάνεται επίσης στο ψηφιοποιημένο υλικό μας, καθώς και η υποβολή αίτησης για ένταξη στην Ε.Ε.

- Όσον αφορά το μουσικό κομμάτι του Έργου έχει ψηφιοποιηθεί ιδιαίτερα σημαντικό ανέκδοτο υλικό, το οποίο περιλαμβάνει ηχογραφήσεις γνωστών Κυπρίων δημιουργών, όπως ο Σόλων Μιχαηλίδης, ο Θεόδουλος Καλλίνικος, ο Γιώργος Κοτσώνης, ο Μάριος Τόκας, ο Μιχάλης Χριστοδουλίδης κ. ά. Το υλικό ηχογραφήθηκε είτε στους ραδιοθαλάμους του ΡΙΚ, είτε σε ζωντανές συναυλίες.

Το οπτικοακουστικό υλικό συντηρήθηκε και ψηφιοποιήθηκε εκτός ΡΙΚ, ενώ το μουσικό στις εγκαταστάσεις μας.

Ιδιαίτερη σημασία αποδόθηκε στην τεκμηρίωση του υλικού, αποτέλεσμα του οποίου ήταν να καταστεί σημαντικό βοήθημα σε κάθε είδους επιστημονική έρευνα που θα ακολουθήσει, καθώς και σε όποια μελλοντική ερευνητική προσπάθεια.

Το Γραφείο Τύπου και πληροφοριών ψηφιοποίησε στο πλαίσιο του Ψηφιακού Ηρόδοτου μισό εκατομμύριο σελίδες εφημερίδων, κατορθώνοντας να αυξήσει θεαματικά τον όγκο του κυπριακού τύπου, ο οποίος τίθεται με τον τρόπο αυτό στη διάθεση της κυπριακής κοινωνίας, και ειδικότερα του ερευνητικού και ακαδημαϊκού κοινού, ως μια μοναδική και αξιόπιστη πηγή. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε σε περιόδους με έντονο πολιτιστικό, ιστορικό και ερευνητικό ενδιαφέρον. Η διαδικασία της ψηφιοποίησης στην περίπτωση του ΓΤΠ έγινε στις ίδιες τις εγκαταστάσεις του δικαιούχου, όπως και στην περίπτωση του 3^{ου} δικαιούχου. Η Ενεργειακή Αναπτυξιακή ψηφιοποίησε για λογαριασμό της Βιβλιοθήκης της Ρόδου 150.000 σελίδες του Ροδιακού Τύπου, μεγάλο μέρος του οποίου συνδέεται με την Κύπρο και τους κοινούς αγώνες των δύο λαών. Ο εξοπλισμός που αγοράστηκε στην Ρόδο, στο πλαίσιο του Έργου, θα χρησιμοποιηθεί από την βιβλιοθήκη και μετά το πέρας του Ψηφιακού Ηρόδοτου.

Η προβολή και διευκόλυνση της άμεσης πρόσβασης στο αρχειακό υλικό με τη χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνίας ενισχύει την επικοινωνία των

πληθυσμών, και αναπτύσσει κοινά ερευνητικά προγράμματα. Ήδη, δεκάδες χιλιάδες χρήστες, περιλαμβανομένων και ατόμων της κατηγορίας ΑΜΕΑ, καθώς και του ερευνητικού κοινού, πλοηγούνται ελεύθερα στο ψηφιοποιημένο υλικό μας. Στην περίπτωση του ΡΙΚ μέσω της Πλατφόρμας Ψ.Η, που βλέπετε ήδη, και στην περίπτωση του ΓΤΠ και της Βιβλιοθήκης της Ρόδου, μέσω υφιστάμενων, αναβαθμισμένων, ή και νέων υποδομών που αναπτύσσουν. Στο πλαίσιο του Έργου, το ΓΤΠ υλοποίησε επίσης δύο παραδοτέα, με το πρώτο να αφορά μελέτη συντήρησης του αρχαιικού υλικού του, εφημερίδων, και το δεύτερο να άπτεται της αναβάθμισης της βάσης δεδομένων όλων των εφημερίδων που έχουν μέχρι σήμερα ψηφιοποιηθεί. Η πραγματοποίηση του σημερινού συνεδρίου, του οποίου στόχος είναι η διοχέτευση της αποκτηθείσας γνώσης, αποτελεί υλοποίησιμο παραδοτέο του Γραφείου τύπου και Πληροφοριών.

Στο πλαίσιο του Έργου μας πραγματοποιήσαμε ποικίλες δράσεις δημοσιότητας και προβολής του : εκδώσαμε και κυκλοφορήσαμε ενημερωτικό υλικό και πραγματοποιήσαμε συγκεντρώσεις ενημέρωσης σε οργανωμένα σύνολα, όπως εκπαιδευτήρια, κ. ά. Τόσο το ΡΙΚ, όσο και το ΓΤΠ, ως εκ του ρόλου τους, εξέδωσαν επίσης δελτία τύπου για την εξέλιξη του έργου. Μέσω της Τηλεόρασης και του Ραδιοφώνου του ΡΙΚ μεταδόθηκαν εξάλλου διαφημιστικά φιλμάκια για το Έργο, στα οποία χρησιμοποιήθηκε ψηφιοποιημένο υλικό. Το ίδιο υλικό αξιοποιήθηκε και θα εξακολουθήσει να χρησιμοποιείται στις παραγωγές μας.

Το συνεργατικό πνεύμα αναπτύχθηκε μεταξύ των εταίρων του Έργου μας, με την πραγματοποίηση των συναντήσεων εργασίας, τόσο στη νήσο της Ρόδου, όσο και στη Λευκωσία. Από την έναρξη του Ψηφιακού Ηρόδοτου II, τον Οκτώβριο του 2017 μέχρι σήμερα, πραγματοποιήθηκαν συγκεκριμένα πέντε συναντήσεις εργασίας, τρεις στη Λευκωσία και δύο στη Ρόδο, περιλαμβανομένου του σημερινού καταληκτικού συνεδρίου. Κατά τη διάρκειά τους ανασκοπήθηκε η πορεία του έργου, συζητήθηκαν τυχόν προβλήματα και καθορίστηκε η περαιτέρω πορεία. Η ανταλλαγή τεχνογνωσίας μεταξύ των ομάδων εργασίας και των τριών εταίρων, κρίθηκε επίσης ιδιαίτερα σημαντική, αφού θα αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο στην ανάληψη τυχόν νέων έργων. Ας μην μας διαφεύγει ότι και οι τρεις εταίροι κατάφεραν διά μέσου του Ψ.Η να δημιουργήσουν πρωτόκολλα συντήρησης, ψηφιοποίησης, τεκμηρίωσης και ασφαλούς φύλαξης, τόσο των πρωτότυπων όσο και των ψηφιοποιημένων αρχείων. Η τήρηση των απαραίτητων διαδικασιών, των πρακτικών εργασίας, των οικονομικών δεδομένων, της διαδικασίας των διαγωνιστικών πράξεων τις οποίες διεκπεραιώσαμε στο πλαίσιο του Έργου, αποτέλεσαν τυπικό μιν, αλλά απαραίτητο εργαλείο ελέγχου, ώστε και οι τρεις δικαιούχοι να μπορέσουμε να αντλήσουμε τις δηλωθείσες πιστοποιημένες δαπάνες όπως είχαν προϋπολογισθεί.

Υποχρέωση των δικαιούχων της Πράξης, η οποία επίσης διεκπεραιώθηκε με επιτυχία, ήταν η εκπόνηση Εξαμηνιαίων Αναφορών Προόδου του Έργου, καθώς και η Τελική Έκθεση, η οποία θα υποβληθεί με την ολοκλήρωση του Ψ.Η II.

Ένας απολογισμός αποτελεσμάτων έργου, στην προκειμένη του Ψ.Η ΙΙ, θα ήταν ημιτελής, εάν δεν αποδίδονταν τα εύσημα σε όλα τα μέλη των ομάδων έργου και των τριών δικαιούχων, καθώς και όλων όσων στήριξαν και πίστεψαν στην προσπάθειά μας, περιλαμβανομένων εσάς των ιδίων.

Θα ολοκληρώσω την εισήγησή μου, επιχειρώντας να ξεφύγω των τεχνοκρατικών, πλην αναγκαίων αναφορών που απαιτούνται σε παρουσιάσεις αποτελεσμάτων. Θα εισηγηθώ να ακούσουμε μαζί, προτού τελειώσει το Α΄ μέρος του συνεδρίου μας, ένα δείγμα της μοναδικότητας των ντοκουμέντων τα οποία αναδείχθηκαν μέσα από τον Ψ.Η. Το μουσικό κομμάτι που θα ακούσουμε. Αποτελεί τον άγνωστο ύμνο της Κυπριακής Δημοκρατίας, γραμμένο από τον Σόλωνα Μιχαηλίδη, το 1963, που όμως δεν ακούστηκε ποτέ. Διαφυλάσσεται στο Αρχείο του ΡΙΚ, ψηφιοποιήθηκε στο πλαίσιο του Ψ.Η ΙΙ

<https://www.digital-herodotus.eu/archive/audio/items/161/panegurike-sunaulia-kratikes-orkhestras-kuprou-erga-solona-mikhaelide/>